

Drámá ja rytmihka oahppoplána ohppiide geain lea mearkagiella

Dette er en nordsamisk oversettelse av den fastsatte læreplanteksten.
Læreplanen er fastsatt på dárogiella.

Máhttodepartemeanta mearridan láhkaásahussan 15.11.2019

Gusto 01.08.2020 rájes

Fága birra

Fága relevánsa ja guovddáš árvvut

Drámá ja rytmihkka lea duddjonnávcca, kulturáddejumi ja identitehtaovdánahttima guovddáš fága, mas oahppit

ohppet ovdanbuktit iežaset girjás ovdanbuktinvugiid bokte. Drámá ja rytmihkka galgá ráhkadit deaivvadansajiid

gos oahppit besset oahpásmuvvat guhkes kulturárbevirrui mii lea oassi stuorraservodaga kultuvrralaš

girjáivuodas. Fága bokte galget oahppit ovdánahttit rikkes ovdanbuktinvugiid mat ráhkkanahttet sin searvat

iešguđetlágan arenaide ja geavahit dáidduideaset. Musihkka galgá ráhkkanahttit ohppiid ođđaáigásaš

bargoeallimii mii gáibida praktihkalaš ja estehtalaš gálggaid, kreativitehta ja sosiála ovttasdoaimbama.

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkamin oahpahusa árvovuodu. Drámá ja rytmihkka-fága deattuha

oktavuoda gaskal stoahkama, áicama, hutkás doaimmaid ja kritihkalaš jurddašemi. Fága galgá váikkuhit dasa

ahte oahppit sáhttet áimmahuššat ja ovdánahttit iežaset kultuvrralaš ja mánggagielalaš identitehta

fátmmasteaddji ja girjás searvevuodain. Oahppit galget beassat vásihit gullelašvuoda go geavahit

dáidduideaset iešguđetlágan kultuvrralaš ovdanbuktimiid bokte ja ovttasdoaimmadettiin earáiguin. Dáiddalaš

ovdanbuktinvugit addet vejolašvuodaid almmuhit oaiviliid servodaga birra mas eallá. Hutkanillu, kreativitehta

ja ánggirusšan leat fága guovddáš oasit.

Guovddášelemeanttat

Dramáhtalaš ovdanbuktinvuogit

Oahppit galget suokkardit drámá vuodđoelemeanttaid ja eksperimenteret daiguin, hábmet iežaset dramáhtalaš

ovdanbuktimiid ja bidjat oktii iešguđetlágan elemeanttaid dramáhtalaš juona. Oahppi galgá máhttit váldit

vuolggasaji ideas ja ovdánahttit dan viidáseappot iešguđetlágan proseassaid bokte nugo plánen, design ja

čadaheapmi. Hutkás bargu, ovttasdoaimman ja gaskkusteapmi galget leat fága guovddážis.

Ritmmalaš proseassat

Oahppit galget geavahit ritmmalaš vuodđoelemeanttaid nugo pulssa, ritmma, leavttu, dynamihka ja hámi ja

oidnit ritmma ja ovdanbuktimiid oktavuoda. Sii galget maddái máhttit reflekteret mo iešguđetlágan ritmmat

sáhttet váikkuhit ovdanbuktimii ja rievdadit dan, nu ahte dat nanne emotionála ja estehtalaš vásáhusaid.

Oahppit fertejit máhttit dihtomielalaččat válljet ritmma iežaset ovdanbuktimiin.

Estehtalaš vásáhusat

Ohppiin galgá leat dihtomielalaš oktavuoha ovdanbuktima iešguđetlágan elemeanttaide, ja máhttit árvvoštallat

ovdanbuktimiid oppalašvuoda. Estehtalaš vásáhusat leat guovddážis ohppiid buot daguin, nugo lihadeapmi,

lávdi, lávdedávvirat, molssafárddat, biras ja lávdemuhtovuoidasat. Sii galget geavahit praktihkalaš gálggaid,

kreativitehta ja iešguđetlágan ávdnasiid ovdánahttit áddejumi elemeanttaid iešvuodaide, funkšunálitehtii ja

ovdanbuktimii iežaset hábmejeaddji barggu bokte.

Kulturáddejupmi

Oahppit galget suokkardit dálááiggi visuála kultuvrra ja kulturárbbi, ja geavahit dan inspirašuvdnan iežas

hábmeeaddji praksisii. Sii galget oahppat mo drámá ja rytmihkka leat mielde hábmemin kultuvrra,

servodatovdáneami ja identitehta. Oahppit galget reflekteret mo digitaliseren ja globaliseren váikkuhit

dramáhtalaš ja ritmmalaš ovdanbuktimiidda ja mo dat speadjalastojuvvojit dain. Kultuvrra gaskkusteapmi galgá

dáhpáhuvvat kreatiiva ovdanbuktimiid, dáidaga ja kultuvrralaš oaiviladdimiid bokte.

Fágaidrasttideaddji fáttát

Álbmotdearvvasvuolta ja eallimis birgen

Drámás ja rytmihkas lea álbmotdearvvasvuolta ja eallinhálddašeami fáttás sáhka láhčit oahpahusa nu, ahte

oahppit ovdánahttet positiivvalaš iešgova ja oadjebas identitehta iežaset kultuvrra ja giela vuodul. Fága

ovddida buori psyhkalaš ja fysalaš dearvvasvuolta doaimmaid ja ideaid, dovdduid ja oaiviliid suokkardeami

bokte go ságastallet earáiguin. Fága deattuha olbmuidgaskasaš gaskavuodaid ja addá reaiduid máhttit hukset

ja nannet gaskavuodaid. Dát mearkkaša maddái ahte oahppit galget máhttit bidjat iežaset rájaid ja dohkkehit

earáid rájaid.

Demokratiija ja mielborgárvuohta

Drámás ja rytmihkas demokratiija ja mielborgárvuohta fágaidrasttildeaddji fáttás galget oahppit ovdánahttit

máhtuid ja kultuvrralaš gálggaid juoga mii lea mielde ovdánahttimin gierdavašvuolta earáide ja áddejumi dasa

maid mearkkaša leat mielborgárin. Searvan servodahkii ja demokrátalaš proseassaide eaktuda ahte

ovttaskas olmmoš sáhtta ovttasdoaimmat earáiguin. Fága addá máhtu visuála giela fámu birra váikkuhit min

oaiviliidda, mo mii áddet earáid ja mo earát áddejit min. Visuála giella addá gulahallanreaidduid kultuvrraid

rastá. Dáiddalaš ovdanbuktinvuogit addet vejolašvuodaid almmuhit oaiviliid servodaga birra mas eallá.

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Njálmmálaš gálggat drámás ja rytmihkas leat máhttit gulahallat earáiguin iešguđetlágan dilálašvuodain ja

máhttit geavahit giela iežas kultuvrralaš ovdanbuktimiin. Dat mearkkaša ahte oahppit galget máhttit gaskkustit

vásáhusaid ja reflekšuvnnaid iešguđet láchkai ja leat dihtomielalaččat mo iešguđetlágan gielalaš

váikkuhangaskaoamit sáhttet váikkuhit gaskkusteapmái. Ovdanbuktimat eaktudit dáidduid gulahallat earáiguin,

áddet, ovttasdoaimmat ja addit konstruktiivvalaš kritihka. Njálmmálaš gálggaid ovdánahttin fágas vuolgá

muitaleames iežas vásáhusaid ja oaiviliid dasa ahte reflekteret kompleaksa fáttáid birra ja ságaškuššat daid.

Máhttit čállit

Máhttit čállit drámás ja rytmihkas lea máhttit plánat, hábmet, buvttadit ja gieđahallat teavsttaid mat leat

heivehuvvon iešguđetlágan ulbmiliidda ja vuostáiváldiide. Dat mearkkaša máhttit váldit vuolggasaji čálalaš

formáhtas ja ráhkadit das visuála ovdanbuktima ja geavahit gráfalaš notašuvnna. Dat mearkkaša maiddái

máhttit eksperimenteret šánjeriiguin. Čállinmáhtu ovdánahttin fágas vuolgá máhttimis plánat ja válddahit

iešguđetlágan ovdanbuktimiid, dasa ahte máhttit ráhkadit mánusa ja gráfalaš notašuvnnaid ja čállit teavsttaid

iešguđetlágan šánjeriin.

Máhttit lohkat

Máhttit lohkat drámás ja rytmihkas lea máhttit lohkat ja áddet iešguđetlágan teavsttaid iešguđetlágan šánjeriin.

Teavsttaid ja govaid dulkon ja analyseren lea dehálaš áddet estehtalaš ovdanbuktinvugiid. Dat mearkkaša

lohkat mearkkaid ja symbolaid mat gullet drámái ja rytmihkkii. Lohkanmáhtu ovdánahttin fágas vuolgá

máhttimis suokkardit ja áddet oppalaš dieđuid dasa ahte máhttit analyseret ja áddet fágadoahpagiid ja gráfalaš

notašuvnna.

Máhttit rehkenastit

Máhttit rehkenastit drámás ja rytmihkas lea dovdat ritmmaid, távttaid, osiid, symmetriija ja hámiid. Dat

mearkkaša suokkardit, hábmet ja geavahit minstariid ja struktuvrraid ja daid mánggabealat kombinašuvnnaid

lihkadeami bokte. Lea maiddái sáhka máhttit oaidnit iešguđet elemeanttaid ovttasdoaimmama ja meroštallat mo

dat váikkuhit nubbi nubbái. Rehkenastinmáhtu ovdánahttin fágas vuolgá máhttimis ráhkadit, doaimmahit ja

válddahit álkes minstariid ja struktuvrraid, ja dahkat álkes meroštallamiid áiggis ja lanjas, dasa ahte

čiekŋaleappot ja kognitiivalaččat áddet dárkivuođa ja kompleksitehta mii gullá ritmii, táktii, minstariidda ja

struktuvraide, áigái ja latnjii.

Digitála gálggat

Digitála gálggat drámás ja rytmihkas mearkkašit máhttit geavahit digitála reaidduid ja mediaid vásihit ja hábmet

iešguđetlágan kultuvrralaš ovdanbuktimiid. Iešguđetlágan digitála reaidduid geavahuvvojit sihke dramáhtalaš ja

ritmmalaš hábmemis ja báddet ja giedahallat govaid, čuovgga ja jiena. Digitála gálggat mearkašit maddái

čuovvut dahkkivuoigatvuođa njuolggadusaid ja čájehit neahttaetihka. Digitála gálggaid ovdánahttin fágas

vuolgá máhttimis suokkardit ja buohtastahttit digitála veahkkeneavvuid dasa ahte geavahit digitála reaidduid ja

teknologiiija strategalaččat ja mángga láhkai vai olaha ulbmillaš ja kreatiiva ovdanbuktimiid. Ovdánahttin

mearkaša maddái eanet ahte eanet máhttit čájehit buriid árvvoštallannávccaid ja váikkuhit vásttolaš

ovttasdoaimmami.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 2. ceahkki

Gealbomihttomearit 2. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- suokkardit iešguđetlágan teáhterovdanbuktimiid stoahkama ja dramatiserema bokte
- válddahit vásáhusaid giela ja lihkadeami bokte
- suokkardit rumašgiela, mimihka ja giehtahámiid ja stoahkat daiguin
- válddahit mearkagiela kreatiiva geavaheami ja ságastallat dan birra
- čađahit ja ovdanbuktit dánsuma, ovttasdoaimmama ja visualiserejuvvon lávlagiid
- suokkardit ja geavahit molssafárddaid ja lávdedáviriid
- stoahkat ritmaovdanbuktimiiguin iešguđetlágan leavttuin ja ovdanbuktit daid
- suokkardit muhtun čuojanasaid ja geavahit daid stohkosiin ja doaimmain

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuođa drámás ja rytmihkas 1. ja 2. ceahkis go sii suokkardit iešguđetlágan

ovdanbuktimiid ja geavahit ritmma ja dramáhtalaš elemeanttaid stoahkamis ja lihkadeamis.

Oahpaheaddji galgá diktít ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit

besset leat aktiivvalaš oasseváldit, ja besset vásihit hálddašeami go lihkadit, stohket ja geavahit iežaset áiccuid.

Oahpaheaddji galgá gulahallat ohppiiguin sin ovdáneami birra drámás ja rytmihkas. Oahppit galget beassat

geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot

máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit

oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit iežaset gelbbolašvuoda gaskkustit iežaset

vásáhusaid iešguđetlágan ovdanbuktinvugiid ja doaimmaid bokte.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 4. ceahkki

Gealbomihttomearit 4. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- suokkardit ja válddahit muhtun dramáhtalaš vuodđoelemeanttaid
- dramatiseret álkes juona okto dahje ovttas earáiguin
- suokkardit ja buohtastahttit digitála reaidduid ja geavahit daid dramáhtalaš ovdanbuktinvugiin ja ritmmalaš proseassain
- improviseret iešguđetlágan lihkadanhámiid iešguđetlágan ritmmaide ja doaimmaide
- ovdánahttit ja ovdanbuktit mearkagiela, mearkagiellapoesiija, visualiserejuvvon lávlaga ja ritmačuojanasaid kreatiiva geavaheami álkes ovttasdoaimmamis
- suokkardit ja geavahit ovttageardánis molssafárddaid ja lávdedáviriid
- suokkardit ja buohtastahttit iešguđetlágan birashámiid
- suokkardit ja buohtastahttit Norgga ja eará riikkaid mearkagiellapoesiija iešguđetlágan šánjeriid ja váikkuhangaskaomiid
- analyseret ja ságaškuššat norgga, sámi ja eará kultuvrraid ovdanbuktinvugiid

- ságaškuššat čuojanasaid geavahanguovlluid ja geavahit fága vuodđodoahpágiid mat gusket fáddái

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda drámás ja rytmihkas 3. ja 4. ceahkis go sii ovdanbuktet iešguđetlágan

ovdanbuktimiid main čájehit áddejumi dramáhtalaš, ritmmalaš ja estehtalaš elemeanttaide ja geavahit daid.

Oahppit čájehit ja ovdánahttet maiddái gelbbolašvuoda go suokkardit iešguđetlágan kultuvrralaš ja gielalaš

ovdanbuktimiid ja eksperimenterejit daiguin.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit

besset eksperimenteret, geavahit fantasiija ja kreativitehta. Oahpaheaddji galgá gulahallat ohppiiguin sin

ovdáneami birra fágas. Oahppit galget beassat geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul

galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá

oaivadiid viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit

iežaset gelbbolašvuoda geavahit lihcadeami ja giela hábmet dramáhtalaš ja ritmmalaš ovdanbuktinvugiid.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 7. ceahkki

Gealbomihttomearit 7. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- improviseret rumašlihkademiiguin ja kreatiivvalaččat geavahit visuála vernaculára hábmet dáiddalaš ovdanbuktimiid

- ovdanbuktit iežas ideaid, jurdagiid ja dovdduid lihkadeami, ritmma ja dánsuma bokte sihke individuálalaččat ja joavkkus
- guorahallamat mo sohkabealit, sohkabeallerollat ja seksualitehta ovdanbuktojuvvojit musihkas ja dánsumis almmolašvuodas ja hábmet ovdanbuktimiid mat hástalit stereotiippaid
- suokkardit ja geavahit iešguđetlágan čállojuvvon teavsttaid vuolggasadjin visuála ovdanbuktimiidda nugo mearkagiellapoesiijii, dánsumii ja drámái
- máhttit sirdit lihkadeami ja dagu čálalaš formáhttii teakstan ja gráfalaš notašuvdnan
- máhttit reflekteret fágadoahpagiid birra ja geavahit daid das mo čuojanasaid geavaheapmi sáhtta váikkuhit dramáhtalaš jutnii
- geavahit digitála reaidduid go bargá iežas ja earáid ovdanbuktimiiguin
- ráhkadit ja geavahit álkes birrasiid, lávdedávviid ja molssafárdmaid rivttes ulbmiliidda ja suokkardit iešguđetlágan čuovgateknihkaid
- ságaškuššat mearkagiellateáhtera ja mearkagiellapoesiija dovddamearkkaid, ja buohtastahhtit dain eará kultuvrraid, maddái sámi kultuvrra, iešguđetlágan dáiddaovdanbuktimiiguin
- reflekteret dan mo kultuvrralaš ovdanbuktimiin sáhttet leat iešguđetlágan rollat ovdánahttit indiviidaid ja joavkkuid identitehta

Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda drámás ja rytmihkas 5., 6. ja 7. ceahkis go sii geavahit iešguđetlágan

váikkuhangaskaomiid ja reaidduid doarjut iežaset hábmejeaddji barggu. Oahppit čájehit ja ovddidit maddái

gelbbolašvuoda go reflekterejit iežaset hábmejeaddji barggu birra servodaga, historjjá ja kultuvrra dáfus, ja go

geavahit máhtuid iešguđetlágan teorehtalaš beliid dramáhtalaš ja ritmmalaš juonas.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit

besset eksperimenteret ja geavahit fantasiija ja kreativitehta. Oahpaheaddji galgá gulahallat ohppiiguin sin

ovdáneami birra fágas. Oahppit galget beassat geahčaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul

galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá

oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit

iežaset gelbbolašvuoda geavahit lihkadeami ja giela hábmet dramáhtalaš ja ritmmalaš ovdanbuktinvugiid.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 10. ceahkki

Gealbomihttomearit 10. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- geavahit drámá vuodđoelemeanttaid ja ráhkadit iežaset čájálmasaid go čállet mánusa dialogain ja lávdehábmemiin
- improviseret teavstta ja visuála materiála vuodul ovdánahttit iežaset ovdanbuktimiid
- ovdánahttit ja ovdanbuktit mearkagiellapoesiija ja čilget ja válddahit šánjeriid ja váikkuhangaskaomiid välljejumiid
- geavahit áššáioahppevaš fágalaš doahpágiid iešválljen barggu ovdanbuktimis drámás ja rytmihkas
- geavahit digitála báddenrusttegiid, ritmmalaš čuojanasaid ja čuovgateknihka iežas ovdanbuktimiin
- ovdánahttit iežas dásunovdanbuktima mas vuolggasadjin leat visuála ja ritmmalaš muitogovat iežas kultuvrras, sámi kultuvrras ja riikkaidgaskasaš kultuvrras
- ovdánahttit ja geavahit molssafárddaid, lávdedávviid ja birrasiid mat heivejit ulbmilii
- ságaškuššat ja reflekteret teáhtera, filmma ja musihka birra dáiddan ja kultuvrralaš ovdanbuktimin ja guoimmuhan- ja golahusgálvun
- suokkardit ja reflekteret mo teáhter, filbma ja musihkka speadjalastet servodatovdáneami ja nuoraidkultuvrra dovdomearkkaid, ja mot dát sáhttet boahit ovdan iešguđetlágan kultuvrralaš ovdanbuktinvugiid bokte
- suokkardit ja ságaškuššat musihka ja dánsuma mearkašumi servodahkii ja ehtalaš čuolmmaid mat gusket musihkalaš olggoštumiid ja musihkkakultuvraide

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda drámás ja rytmihkas 8., 9. ja 10. ceahkis go sii besset plánet, čađahit ja

árvoštallat iežaset hábmejeaddji barggu ja kreatiiva proseassa. Oahppit čájehit ja ovddidit maddái

gelbbolašvuoda go ságastallet iešguđetlágan dramáhtalaš ja ritmmalaš ovdanbuktimiid birra ja ožžot ja addet

máhcahemiid.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit

besset eksperimenteret, besset geavahit fantasija ja kreativitehta ja besset bargat systemáhtalaččat

ovdánahttit buktaga ideas gárvves boađusin. Oahpaheaddji galgá gulahallat ohppiiguin sin ovdáneami birra

fágas. Oahppit galget beassat geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit

beassat muitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit

viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit iežaset

gelbbolašvuoda geavahit ja bidjat oktii iešguđetlágan elemeanttaid ulbmillaš láhkai ja hábmet iežaset oppalaš

ovdanbuktimiid.

Oppalaš árvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda drámás ja rytmihkas, go oahpahus loahpahuvo

maŋná 10. ceahki. Oahpaheaddji galgá plánet ja láchcit dili nu ahte oahppit besset čájehit iežaset

gelbbolašvuoda iešguđet láchkai mat fátmastit áddejumi, reflekšuvnna ja kritihkalaš jurddašeami iešguđet

oktavuođain. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni drámás ja rytmihkas oahppi čájehuvvon gelbbolašvuoda

vuodul go oahppi pláne, čađaha ja árvoštallá iežas hábmejeaddji barggu.

Árvvoštallanortnet

Oppalaš árvvoštallan

10. ceahkki: Ohppiin galgá leat okta árvosátni.

Eksámen ohppiide

Ohppiin ii leat eksámen.